

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Teorie języka Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia polska	Cykl dydaktyczny 2023/24	
Specjalność -	Kod zajęć 03FPLS.21K.12540.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej	Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia drugiego stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów profil ogólnoakademicki		
Koordynator zajęć	Sylwia Karolak, Paulina Michalska-Górecka	
Prowadzący zajęcia	Paulina Michalska-Górecka, Tomasz Lisowski, Andrzej Sieradzki	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	nabycie umiejętności wykazywania związków pomiędzy poszczególnymi lingwistycznymi propozycjami teoretycznymi;
C2	wykształcenie umiejętności krytycznej lektury tekstów naukowych z zakresu teorii lingwistycznych jako tekstów humanistycznych;
C3	wykształcenie umiejętności krytycznego doboru treści przy przekazywaniu wiedzy o języku w pracy zawodowej lub działalności społecznej.
C4	Konwersatorium poświęcone jest ukazaniu języka jako uniwersalnego fenomenu, który jest przedmiotem refleksji naukowej o charakterze teoretycznym prowadzonej z różnych perspektyw poznawczych. Przy doborze diskutowanych w trakcie zajęć ze studentami egzemplifikacji poszczególnych problemów uwzględniane są zjawiska występujące w polszczyźnie, ale też w innych językach świata. Poprzez zaznajomienie się z podstawowymi paradygmatami w refleksji nad językiem - z językoznawstwem historyczno-porównawczym, strukturalnym, generatywnym, kognitywnym, kulturowym - studenci poszerzają swoją wiedzę na temat paradygmatów nauk humanistycznych, a także swoją kompetencję językową.

Wymagania wstępne

Brak

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	omawia w pogłębiony sposób miejsce językoznawstwa wśród innych nauk i jego z nimi powiązania, teoretyczne uwarunkowania językoznawstwa, jego procedury poznawcze i metodologie, wykorzystywaną terminologię, główne tendencje rozwojowe językoznawstwa, wybrane idee filozoficzne teorii językoznawczych	FPL_K2_W01, FPL_K2_W02, FPL_K2_W08	Test, Aktywny udział w zajęciach
W2	przedstawia w pogłębiony, uporządkowany i podbudowany teoretycznie sposób zagadnienia szczegółowe z zakresu językoznawstwa, jego subdyscyplin i relacji między nimi	FPL_K2_W10	Test, Aktywny udział w zajęciach
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi formułować i rozwiązywać problemy odnoszące się do teorii językoznawczych oraz na podstawie poprawnie sformułowanych przez siebie wniosków prowadzić debaty i brać udział w dyskusjach, dotyczących tych problemów	FPL_K2_U01, FPL_K2_U02, FPL_K2_U07	Aktywny udział w zajęciach
U2	potrafi dokonać samodzielnej, krytycznej lektury tekstów naukowych i dyskusji z prezentowanymi w nich problemami z zakresu teorii językoznawczych	FPL_K2_U05, FPL_K2_U06, FPL_K2_U07	Prezentacja multimedialna, Aktywny udział w zajęciach
U3	potrafi przygotować w tandemie prezentację multimedialną ukazującą wybrane problemy z zakresu teorii językoznawczych	FPL_K2_U05, FPL_K2_U06, FPL_K2_U07, FPL_K2_U09	Prezentacja multimedialna
Kompetencji społecznych - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K1	jest gotów/gotowa do krytycznej oceny posiadanej wiedzy z zakresu teorii językoznawczych i ustawicznego jej doskonalenia, czemu towarzyszy krytyczna ocena odbieranych treści i waloryzowanie źródeł informacji, a także do uznania znaczenia wiedzy z tego zakresu dla rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych w środowisku zawodowym bądź w procesie komunikacji społecznej	FPL_K2_K01, FPL_K2_K02	Aktywny udział w zajęciach

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Miejsce językoznawstwa w klasyfikacji ogólnej nauk: lingwistyka jako nauka empiryczna, humanistyczno-społeczna, idiograficzna i podstawowa	W1, W2, U1, U2, K1	Ćwiczenia
2.	Refleksje nad językiem przed XIX wiekiem (Panini, Platon; średniowieczny spór o powszechniki; racjonalizm i empiryzm w refleksji nad językiem – koncepcje Leibniza, Locka, Hume’a); uniwersalia językowe (Gramatyka z Port Royal)	W1, W2, U1, U2, K1	Ćwiczenia
3.	Językoznawstwo historyczne-porównawcze (indukcjonizm)	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Ćwiczenia
4.	Język jako system jednostek wzajemnie się warunkujących; strukturalizm językoznawczy; strukturalistyczne teorie językoznawcze (weryfikacjonizm)	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Ćwiczenia
5.	Gramatyka generatywno-transformacyjna jako zwrot metodologiczny w językoznawstwie	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Ćwiczenia
6.	Pragmatyczne teorie językoznawcze (falsyfikacjonizm)	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Ćwiczenia
7.	Kognitywne teorie językoznawcze (postmodernizm)	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Ćwiczenia
8.	Językoznawstwo kulturowe (m.in. koncepcja lingua mentalis w ujęciu A. Wierzbickiej; ujęcie szkoły lubelskiej)	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Ćwiczenia
9.	Różne koncepcje badania dyskursu	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Ćwiczenia
10.	Pogranicza językoznawstwa – socjolingwistyka, psycholingwistyka, neurolingwistyka, lingwistyka antropologiczna	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda ćwiczeniowa, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	<p>Warunki zaliczenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywny udział w zajęciach, - przygotowanie prezentacji multimedialnej, - zdanie testu, <p>Kryteria oceniania:</p> <p>bardzo dobry (bdb; 5,0): bardzo dobra znajomość problematyki poruszanej podczas zajęć, bardzo dobra umiejętność posługiwania się terminologią, bardzo dobra umiejętność samodzielnego komentowania problemów i dylematów związanych z teoriami języka;</p> <p>dobry plus (+db; 4,5): jak wyżej, z nieznacznymi niedociągnięciami zwłaszcza w zakresie wyrażania samodzielnego opinii dotyczących problemów i dylematów związanych z teoriami języka;</p> <p>dobry (db; 4,0): dobra znajomość problematyki poruszanej podczas zajęć, dobra umiejętność posługiwania się terminologią, dobra umiejętność samodzielnego komentowania problemów i dylematów związanych z teoriami języka, wykazująca jednak szerszy niż wyżej zakres niedociągnięć;</p> <p>dostateczny plus (+dst; 3,5): zadowalająca znajomość problematyki poruszanej podczas zajęć, zadowalająca umiejętność posługiwania się terminologią, wyróżniająca się stosunkowo dużym stopniem niesamodzielnego wypowiedziania się na temat problemów i dylematów związanych z teoriami języka;</p> <p>dostateczny (dst; 3,0): ogólna znajomość problematyki poruszanej podczas zajęć, zadowalająca umiejętność posługiwania się podstawową terminologią, wyróżniająca się bardzo dużym stopniem niesamodzielnego wypowiedziania się na temat problemów i dylematów związanych z teoriami języka;</p> <p>niedostateczny (ndst; 2,0): niezadowalająca znajomość problematyki poruszanej podczas zajęć, niezadowalająca umiejętność posługiwania się terminologią, brak umiejętności wypowiedziania się na temat problemów i dylematów związanych z teoriami języka.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Ajdukiewicz K., Język i poznanie. T. 1. Warszawa 1985, wyd. 2 (rozdział: Metodologiczne typy nauk, s.287-313.
2. Anusiewicz J., Lingwistyka kulturowa. Warszawa 1994 (wybrane fragmenty).
3. Apresjan J., Koncepcje i metody współczesnej lingwistyki strukturalnej. Warszawa 1971 (wybrane fragmenty).
4. Bartmiński J., Panasiuk J., Stereotypy językowe. W: Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. T. 2. Red. J. Bartmiński. Warszawa 1993, s. 363-387.
5. Bańcerowski J., Pogonowski J., Zgółka T., Wstęp do językoznawstwa. Poznań 1982 (wybrane fragmenty).
6. Bobrowski I., Zaproszenie do językoznawstwa. Kraków 1988 (wybrane fragmenty).
7. Chruszczewski P.P., Językoznawstwo antropologiczne. Wrocław 2011 (wybrane fragmenty).
8. Czachur W., Miller D., Niemiecka lingwistyka dyskursu - próba bilansu i perspektywy, „Oblicza Komunikacji” 2012, nr 5, s. 25-43.
9. Fisiak J., Wstęp do współczesnych teorii lingwistycznych. Warszawa 1985 (wybrane fragmenty)
10. Florczak Z., Europejskie źródła teorii językowych w Polsce na przełomie XVIII i XIX wieku. Studia z dziejów teorii języka i gramatyki. Wrocław 1978 (wybrane fragmenty).
11. Grice H. P., Logika i konwersacja. Przeł. B. Stanosz. W: Język w świetle nauki. Red. B. Stanosz. Warszawa 1980.
12. Grzegorzczak R., Wprowadzenie do semantyki językoznawczej. Warszawa 1990 (lub 2001) (wybrane fragmenty).
13. Heinz A., Dzieje językoznawstwa w zarysie. Warszawa 1979 (wybrane fragmenty).
14. Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych. Red. R. Wodak, M. Krzyżanowski, Warszawa 2011 (fragment pt. Badania nad dyskursem - nowe pojęcia i terminy).
15. Kalisz R., Językoznawstwo kognitywne w świetle językoznawstwa funkcjonalnego. Gdańsk 2001 (wybrane fragmenty).
16. Krytyczna analiza dyskursu: interdyscyplinarne podejście do komunikacji społecznej. Red. A. Duszak, F. Fairclough, Kraków 2008 (część II, językoznawcza).
17. Metodologie językoznawstwa. Od genu języka do dyskursu. Red. P. Stalmaszczyk. Łódź 2011 (wybrane fragmenty).
18. Metodologie językoznawstwa. Współczesne tendencje i kontrowersje. Red. P. Stalmaszczyk. Kraków 2008 (wybrane fragmenty).
19. Paveau M.-A., Sarfati G.-E., Wielkie teorie językoznawcze. Od językoznawstwa historyczno-porównawczego do pragmatyki. Kraków 2009 (wybrane fragmenty).
20. Słapek D., Paradygmaty językoznawstwa dzisiaj. „Forum Filologiczne Ateneum”, 1, 2013, s. 7-27.
21. Systemowo-funkcjonalna analiza dyskursu. Red. A. Duszak, G. Kowalski, Kraków 2013 (wybrane fragmenty).
22. Tabakowska E., Gramatyka i obrazowanie. Wprowadzenie do językoznawstwa kognitywnego. Kraków 1995 (wybrane fragmenty).
23. Tokarski R., Słownictwo jako interpretacja świata. W: Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. T. 2. Red. J. Bartmiński. Warszawa 1993, s. 335-362.
24. Tokarski R., Światy za słowami. Wykłady z semantyki leksykalnej, Lublin 2014 (fragmenty, rozdziały I, VI, VII).
25. Vater H., Wprowadzenie do lingwistyki. Przekł. J. Aptacy. Wrocław 2015 (wybrane fragmenty).
26. Wierzbicka A., Język - umysł - kultura. Warszawa 1999, s. 5-10.
27. Wierzbicka A., Semantyka. Jednostki elementarne i uniwersalne, Lublin 2010, (część I, wybrane fragmenty).
28. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie. Ostateczny kształt listy lektur określa wykładowca na początku zajęć.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	30
Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	30
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	10

Przygotowanie do zaliczenia	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FPL_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i ustawicznego jej doskonalenia, a także uznania znaczenia wiedzy dla rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych;
FPL_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny odbieranych treści, zestawiania i waloryzowania źródeł informacji, krytycznego uczestnictwa w procesach komunikacji społecznej;
FPL_K2_U01	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych, zmiennych warunkach, także przystosowując istniejące lub opracowując nowe narzędzia i metody;
FPL_K2_U02	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać niezłożone problemy badawcze w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa, posługując się ujęciami teoretycznymi, pojęciami, procedurami i sprawnościami właściwymi dla polonistyki;
FPL_K2_U05	Absolwent/ka potrafi wprowadzać pozyskane z różnorodnych źródeł dane do własnych prac, krytycznie i twórczo przetwarzać je z poszanowaniem zasad własności intelektualnej oraz etyki zawodowej;
FPL_K2_U06	Absolwent/ka potrafi formułować i wyrażać własne poglądy, posługując się właściwym stylem funkcjonalnym polszczyzny, dobranym adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, z uwzględnieniem ekspresywnych, estetycznych i pragmatycznych właściwości języka polskiego;
FPL_K2_U07	Absolwent/ka potrafi formułując i artykułując wnioski na podstawie poprawnie przeprowadzonych i uargumentowanych rozumowań, odwołujących się do wiedzy, prowadzić debaty i brać udział w dyskusjach, zwłaszcza odnoszących się do zagadnień językowych, literackich i kulturowych;
FPL_K2_U09	Absolwent/ka potrafi współdziałać z innymi osobami, planować i organizować prace zespołu, a także kierować nimi;
FPL_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób teoretyczne uwarunkowania literaturoznawstwa i językoznawstwa, procedury poznawcze i metodologie właściwe dla tych dyscyplin, wykorzystywaną na ich obszarze terminologię, jak również właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych zaawansowane metody analizy i interpretacji różnych tekstów ze szczególnym uwzględnieniem komunikatów językowych, w tym literackich;
FPL_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób główne tendencje rozwojowe literaturoznawstwa i językoznawstwa, a także usytuowanie, miejsce i znaczenie polonistyki w obszarze badań humanistycznych;
FPL_K2_W08	Absolwent/ka zna i rozumie w szerokim zakresie wybrane idee filozoficzne i estetyczne, zarówno te istotne dla zrozumienia przebiegu procesu historycznoliterackiego i jego uwarunkowań, jak i te, które stymulują rozwój humanistyki współczesnej, stanowią zaplecze jej metod, teorii i dyskursów, zwłaszcza w odniesieniu do literaturoznawstwa i językoznawstwa;
FPL_K2_W10	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony, uporządkowany i pobudowany teoretycznie sposób wybrane zagadnienia szczegółowe z zakresu literaturoznawstwa, językoznawstwa, ich subdyscyplin lub innych pokrewnych dyscyplin humanistycznych, niezbędne do samodzielnej realizacji złożonego zadania badawczego;